

den til enhver Tid tilstedeværende Ministers For-godtbefindende, hvilke yderligere Forordringer end dem, Loven foreskriver, der skal oplydes, forinden der gives Tilladelse til at opheve eller om-danne Betalingskolerne, saa at Kommunen kan faae Væne til isvrigt at ordne sit Skolevæsen ef-ter hvert Steds Lærv. — Da Udvalgets andre Medlemmer have tiltraadt dette Forslag, haaber jeg ogsaa, det høie Thing vil billige det.

Med Hensyn til det andet Underænderings-forslag, som angaar et Spørgsmaal, jeg anser for at være det virkelige Kjernepunkt i den hele Sag, nemlig Spørgsmaalet om, hvad der er Foræl-drenes Ret til Anvendelse af Børnenes Kræfter og Børnenes Ret til at nyde Godt af Undervis-ningen, har jeg ikke kunnet forene mig med de øvrige ærede Medlemmer i Udvalget. Det er nemlig af disse foreslaaet, saaledes som den ærede Ordfører nys har omtalt, at der for ældste Klasse i Skolerne paa Landet i Sommerhalvaaret kun skal undervises 2 Dage om Ugen i mindst 3 Ti-mer daglig, men saa er der tilføjet — hvad isv-rikt ganske vist stemmer overens med det, der al-lerede er foreslaaet af den høitærede Minister, som dog selv ved Lovens Forelæggelse ud-trykkelig bemærkede, at det vilde være ham kjært, om man lod det falde bort, — at man skal have Ret til at faae Børnene fritagne for Undervis-ningen i Sommerhalvaaret, naar der kun angives saadanne Grunde, som Skolekommissionen finder antagelige. Jeg skal nu ikke tale om, at naar man indrømmer en saadan Afgang til Fritagelse, gjør man det jo muligt, at der om Somme-ren holdes Skole disse to Gange om Ugen, uden at der møder Elever til Undervisningen. Det er jo meget muligt, at der i alt Fald sker en saa stor Afgang af det Elefantal, som burde være til Stede i Skolen i disse to Dage, at Under-visningen i det Væsentlige falder bort for den samlede Klasse af Børn. Derved sker der jo imidlertid Brud paa Undervisningen, som atter skal læges om Vinteren, naar Børnene komme sammen, og hvor da nogle af disse ville have faaet Liden og andre slet ingen Undervisning om Sommeren; men jeg tror derhos, at naar man vil give Børnene 2 Dage om Ugen Undervisning, saa kan man af de Hensyn, af hvilke de ere fritagne for ikke at gaa mere end 2 Dage, lige saa-vel tilstede 5 Dages Undervisning. Grunden til, at man har indskrænket Liden om Sommeren til 2 Dage om Ugen, er jo ene af Hensyn til Anvendelsen af Børnenes Arbeidskraft og Nød-vendigheden af at kunne benytte Børnene til de smaa Gjæringer, hvortil deres Arbeidskræfter tilstrække, men jeg har ikke kunnet forsonne mig med, at dette skulde være rigtigt. Jeg kan ikke erkjende, at der, som det udtales af det ærede Flertal i Betænkningen, er Nødvendighed for at tilstaa en saadan Fritagelse. For det Første ved-bliver jeg at tro paa, at Børnene have en selv-

stændig Ret til at erholde den aandelige Udvil-ling, som deres Væner tilstede, og som de frit tilbydes dem af det Samfund, hvori de leve. Jeg tror ikke, at Forældrene have nogen Afkomst til at betage Børnene denne Ret, og jeg anser det for at være Statens Pligt at værne om Benyt-telsen af denne Retts Udøvelse i dens fulde Om-fang. Jeg antager, der begaaes en stor Uret mod de fattige Børn ved, at man saaledes læder Andre disponere over deres Kræfter paa en saa-dan Maade, at deres aandelige Udvikling derved hæmmes; dette kan jeg ikke anse for paa nogen Maade at være forpærligt. Men man siger, man er nødt til at gjøre det paa Landet. Jeg kan ikke se, hvorfor man skulde være mere nødt til at gjøre det paa Landet end i Kjøbstæderne. Er der da ikke Trængsel i Kjøbstæderne? Er ikke der fuldt saa megen Trængsel for Forældre til at er-holde Fortjeneste af deres Børns Arbeidskraft, som Tilfældet er paa Landet? Jo visseelig er det Tilfældet, og dog har man set, at det vel lader sig gjøre der, at lade Forældre baade Sommer og Vinter undvære denne Fordel af deres Børn hver halve Dag. Jeg kan altsaa ikke se, hvorfor der i den Henseende skulde være andre Bilkkaar paa Landet end i Kjøbstæderne; men jeg tror derhos, at naar man erkjender, at Børnene bør gaa i Skole de to Dage om Ugen og altsaa vedkommende Arbeidsgiver maa ordne sin Ar-beidsgjærning saaledes, at han kan undvære den Hjælp, som han har af Børnene de to Dage om Ugen, maa han ligesaa godt ogsaa kunne indrette sig paa at undvære dem de følgende 3 Dage eller halve Dage, og det vil efter min Mening være langt lettere at komme til en Ordning af dette Forhold, naar denne Ordning skal finde Sted hver Dag; thi den Gjærning, fra hvilken Børnene skal undværes, er en Hverdagsgjærning, en Gjærning, som skal udføres hver Dag; og de samme Midler, hvorved Samnet erstattes de to halve Dage under Skoletiden, kunne ligesaa godt benyttes de næste 3 halve Dage, i hvilke Børnet egentlig skal søge Skolen efter mit For-slag. Dertil kommer, at dersom man vil blive staaende ved, at Børnene kun skulle gaa i Skole de 2 Dage i Sommerhalvaaret, vil simpelthen Følgen deraf blive, at de 2 Dage vil man nok finde paa at have en eller anden Undskyldnings-grund, Sygdomsforfald og deslige for at holde Børnet fra Skolen og den anden Dag, selv om man ikke finder paa en saadan Undskyldnings-grund, saa vil man hellere tage Mulkt end gjøre sig den Vanstuelighed at indrette sig paa for den enkelte Dag om Ugen at skaffe sig anden Hjælp istedetfor Børnets. Men i Kjøbstæderne er man kommen vel over den store Forandring, som skete i sin Tid, ikke blot ved Skoleloven, men senere i endnu høiere Grad ved Loven om Børns Ar-bejde i Fabrikker. Der have baade Arbeidsgivere og Forældre ordnet sig paa, at ingen Fri-